

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Agenda 2030-delegationens slutbetänkande

(dnr M2019/00661/S)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över Agenda 2030-delegationens slutbetänkande *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet* (SOU 2019:13).

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen bedömer att Agenda 2030-delegationens slutbetänkande lämnar en väl genomarbetad analys och många viktiga förslag i arbetet med att genomföra Agenda 2030 och verka för de globala målen för hållbar utveckling i Sverige. Länsstyrelsen tillstyrker förslagen till utökade uppdrag till länsstyrelserna men menar att det är rimligt att de medför ytterligare finansiering.

Utöver de förslagna författningsändringarna anser Länsstyrelsen att hållbarhetsaspekter skulle kunna föras in i fler lagar. Ett exempel är att införa krav på hållbarhetsredovisningar kopplat till miljöbedömningar enligt 6 kap. miljöbalken.

Synpunkter på betänkandets förslag

3 Agenda 2030 och hållbar utveckling

Länsstyrelserna ställer sig bakom förslaget att Agenda 2030 får utgöra definitionen av hållbar utveckling. Länsstyrelsen vill särskilt understryka och välkomna delegationens tydliggörande att Agenda 2030 inte är ett tvärgående perspektiv utan en sammanhållen målstruktur som bl.a. förenar ett stort antal redan etablerade perspektiv. Delegationen lyfter med fördel hur dessa övergripande principer (t.ex. mänskliga rättigheter och jämställdhet), specifika gruppers villkor eller rättigheter (t.ex. nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning) och enskilda frågor (t.ex. livsmedel, alkohol och tobak) relaterar till Agenda 2030 och kommer samman i det övergripande målet om en hållbar utveckling.

4 Sveriges åtagande kräver handling

Delegationens förslag om att skapa förutsättningar för ett genomförande av Agenda 2030 inom staten bedömer Länsstyrelsen som viktiga. De utmaningar och åtaganden som har identifierats kräver integrerade lösningar och nya arbetssätt. Det är angeläget att målen i Agenda 2030 beaktas i all löpande verksamhet, men samtidigt att det tvärsektoriella arbetet inom staten utvecklas. Det är då centralt att de miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbarhet blir bättre sammankopplade. Länsstyrelserna arbetar nu aktivt med att integrera Agenda 2030 i den

egna verksamheten. Samverkan med andra aktörer är också en nyckelfaktor, och där vill Länsstyrelsen särskilt lyfta fram vårt uppdrag att arbeta rättighetsbaserat och därigenom ta hänsyn till rättighetsinnehavarnas perspektiv, samt vikten av att ge barn och unga rätt till inflytande i frågor som rör dem.

Delegationen har utgått från de ordinarie processernas kraft för att möta agendans utmaningar. Även om de ordinarie processerna är viktiga för genomförandet av agendan, vill Länsstyrelsen betona att de processerna samtidigt kan vara en anledning till att vi idag inte når de uppsatta målen. Nya och utvecklade arbetssätt krävs för att kunna möta agendans utmaningar. Det ställer stora krav på ledares kompetens och organisationers förmågor att hantera komplexa frågor.

5 Riksdagen beslutar om mål och ramar

I genomförandet av agendan är det viktigt med bred politisk förankring och långsiktighet. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget om en parlamentarisk Agenda 2030-kommitté och den analys som delegationen gör för att motivera en sådan. Länsstyrelsen välkomnar även förslaget om ett riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030, samt motivet att detta bidrar till långsiktighet i det nationella arbetet och uppföljningen av regeringens arbete.

9.2 Ett handslag mellan regeringen och SKL

Landstingen är länsstyrelsernas regionala samarbetspartner. Att tydligt betona landstingens roll i arbetet för agenda, samt agendans betydelse för den regionala utvecklingen, lägger grunden för ett gott samarbete på regional nivå. Länsstyrelsen föreslår därför att handslag om en gemensam programförklaring görs med respektive landsting snarare än med SKL. Regeringen bör också överväga att ge länsstyrelserna i uppdrag att, i samarbete med landstingen, göra ett handslag med kommunerna, på liknande sätt som Länsstyrelsen i Västra Götaland arbetar med miljömålen och inom klimatarbetet.

9.3 En regional tillväxt som bidrar till hållbar utveckling

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att tydliggöra vikten av hållbar utveckling i den regionala tillväxtpolitiken för att skapa en gemensam målbild för alla aktörer. Men även med denna vidgning av målet är själva tillväxtbegreppet problematiskt, eftersom det sätter den ekonomiska dimensionen framför de sociala och ekologiska aspekterna hållbarhet. Det går emot agendans strävan om ett integrerat synsätt på vad utveckling är. Tillväxtbegreppet i dess gängse tillämpning innebär också att den miljömässiga hållbarhetsdimensionen inte respekteras som ett ramvillkor, dvs. att hållbar utveckling, särskilt i ljuset av generationsmålet, endast är möjlig inom ramarna för vad som är miljömässigt hållbart.

9.4 Länsstyrelsens roll och regional samverkan i arbetet med Agenda 2030

Länsstyrelsen stöder delegationens analys om länsstyrelsen som företrädare för staten på regional nivå inom flera samhällsområden som är av stor vikt för genomförandet av agendan. Vi vill därtill lyfta vårt arbete med civilt försvar som bidrar genom att stärka samhällets robusthet och uthållighet.

Länsstyrelsen bedömer förslagen som berör den regionala och lokala nivån som viktiga för genomförandet. Vi vill betona vikten av att länsstyrelserna och landstingen är två jämlika parter med delat ansvar för genomförande av Agenda 2030. Länsstyrelsen med huvuduppgift att sprida kunskap och att genom tillståndsgivning, tillsyn, vägledning och i samhällsplaneringen verka för målen i Agenda 2030.

Landstinget med huvuduppgift att genomföra Agenda 2030 genom regionalt utvecklingsarbete, kollektivtrafik, infrastrukturplanering, hälso- och sjukvård samt i framtiden regional planering. Ett klargörande av rollerna från nationell nivå underlättar dialogen och ökar effektiviteten och förståelsen mellan parterna regionalt.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att länsstyrelserna får tillbaka ett samverkans- och informationsuppdrag om Agenda 2030. Det är lämpligt med utgångspunkt i att länsstyrelsernas uppdrag omfattar i stort sett samtliga politikområden och Agenda 2030-mål. Det sluter även an till uppdraget i 6 § länsstyrelseinstruktionen om att verka för att nå generationsmålet och de nationella miljö kvalitetsmålen. Uppdraget innebär att samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet, att utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram, att stödja kommunerna i deras arbete, samt att verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet.

Därtill har länsstyrelserna stor erfarenhet av att göra avvägningar mellan olika mål, inbegripet att hantera målkonflikter och stimulera synergier, samt även stor erfarenhet av samverkan med landstinget, kommunerna, näringslivet och organisationer samt att bygga partnerskap. Att länsstyrelserna som statens representanter har en roll att verka för dessa mål regionalt och lokalt bedömer också Länsstyrelsen som lämpligt och rimligt.

Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen har nu tjugo års erfarenhet av att samverka och av att utveckla sitt samarbete. Vi samarbetar inom en rad områden och har på senare år fokuserat på:

- Energi och klimat
- Regionala miljömål
- Vattenfrågor
- Integration
- Fysisk planering Västra Götaland

Vi kom även 2018 överens om att samverkan fortsättningsvis ska utgå från de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och särskilt drivas inom våra strategiska utvecklingsprocesser, nämligen den regionala utvecklingsstrategin och regional fysisk planering/strukturbild.

Ett exempel som kan stå som förebild för arbetet med Agenda 2030 är ”Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om”, en kraftsamling som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen, i samverkan med många andra aktörer. Länsstyrelsen ingår i samarbetet mot bakgrund av länsstyrelsens uppdrag enligt instruktionen och regleringsbrevet.

Kraftsamlingen samlar företag och branschorganisationer, kommuner och kommunalförbund, högskolor och institut, föreningar och andra organisationer i Västra Götaland som vill ta ställning och bidra i omställningen till en klimatsmart region. I Västra Götaland har vi ett av de mest ambitiösa regionala klimatmålen i Sverige. Utsläppen av växthusgaser ska minska med 80 procent från 1990 års nivå till år 2030. Dessutom ska utsläppen av växthusgaser från västsvenskarnas konsumtion, oavsett var i världen de sker, minska med 30 procent jämfört med 2010.

Tolv satsningar prioriteras inom fyra viktiga fokusområden. Det handlar om satsningar där det finns en tydlig regional rådighet och där god klimatnytta kan förväntas. Områdena är: *Hållbara transporter, Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster, Klimatsmart och hälsosam mat samt Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler.*

Till kraftsamlingen har vi knutit Klimatråd Västra Götaland, där vi samlar ledare från näringsliv, offentlig förvaltning, akademi och intresseorganisationer. Syftet är att rådet ska utgöra en samlande kraft och en stark gemensam röst som för upp avgörande frågor på regional, nationell och internationell nivå.

10 Forum för dialog

Länsstyrelsen välkomnar även delegationens förslag om att länsstyrelserna får i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå. Dessa forum bör dock enligt Länsstyrelsens mening bli något mer än en enstaka konferens, utan snarare fungera som mer permanenta och årligen återkommande forum för en regional övergripande samverkan kring Agenda 2030. Vi tänker att de även kan få en status och funktion som liknar de regionala samråden inom främst integration och civil beredskap.

Länsstyrelsen bör ha frihet att forma dessa forum efter vad som är ändamålsenligt i respektive län och det är viktigt att länsstyrelsen samråder med landstinget om utformningen. I vårt län vill vi arbeta för att bygga vidare på arenan GAME/Agenda 2030 i Väst, en neutral arena som sammanför näringsliv, akademi och samhällsaktörer i Västsverige för att stimulera samverkan och innovationer kring hållbar utveckling. Nätverket vill bidra till att:

- Västra Götaland är ledande i genomförande och samverkan kring Agenda 2030,
- fossilberoendet och miljöpåverkan minskar,
- innovativa lösningar demonstreras och sprids globalt,
- kompetens och resurser tillvaratas och utvecklas,
- det är attraktivt att leva, verka som företag och samverka inom regionen.

Nätverkets verksamhet finansieras av Västra Götalandsregionen, Chalmers tekniska högskola, Göteborgs universitet, Göteborgs centrum för hållbar utveckling GMV, Svenska Miljöinstitutet IVL, Högskolan i Borås och Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Länsstyrelsen och den regionala nivån bör enligt Länsstyrelsen också ha en delaktighet i det nationella forumet för Agenda 2030 och i rapporteringen av genomförandet. Det är viktigt inte minst för att kunna utbyta erfarenheter, dela lägesbilder, statistik och arbetssätt. Länsstyrelsen bedöms kunna få en roll för lokal och regional uppföljning och utvärdering av Agenda 2030.

15 Att kommunicera Agenda 2030

Länsstyrelsen instämmer med delegationens bedömning att regeringen och de statliga myndigheterna bör kommunicera och tillgängliggöra hur den egna verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Det finns även behov för kommunikation om Agenda 2030, samt vad en omställning till en hållbar utveckling omfattar och innebär. Kommunikation på den regionala och lokala nivån är av betydande relevans för att öka kännedom kring hållbar utveckling och bidra till ökad samverkan. Länsstyrelsen menar att de lokala och regionala perspektiven på

Agenda 2030 och de globala målen uppfyllande är viktiga för att skapa drivkraft bland länens samhällsaktörer och individer för genomförandet av agendan.

Länsstyrelsen delar delegationens bedömning om ett behov av ett sammanhållet digitalt tillgängliggörande av uppföljningen av genomförandet. Tillgänglig statistik och data underlättar välinformerade beslut, prioriteringar såväl som ansvarsutkrävande på den regionala och lokala nivån. För berörda mål bör man då nyttja den uppföljning som görs inom miljömålssystemet. I övrigt kan de nyckelindikatorer som utvecklats under ledning av Rådet för främjandet av kommunala analyser (RKA) vara av betydelse.

16.6 Konsekvenser av förslaget om stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå

Länsstyrelsen vill framhålla att vi påförs nya arbetsuppgifter i och med lagda förslag, och att det är rimligt att de uppdragen medför ytterligare finansiering. Det gäller förslaget att Länsstyrelsen ska sprida information om Agenda 2030-arbetet på lokal och regional nivå samt att Länsstyrelsen ska genomföra regionala Agenda 2030-forum. I övrigt delar vi delegationens bedömning att förslagen faller inom det samordningsuppdrag som länsstyrelserna redan har enligt instruktionen.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze. Föredragande var utredaren Eva Stark. I den slutliga handläggningen av ärendet medverkade även chefen för länsledningens kansli Mikael Cullberg. Samtliga Länsstyrelsens avdelningar har deltagit i beredningen av ärendet.

Lisbeth Schultze

Eva Stark

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia

Gunilla.blomquist@regeringskansliet.se